

**Zestaw tematów na wewnętrzną część egzaminu maturalnego z języka polskiego
w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 w Siedlcach – Matura 2014/ 2015**

Literatura

1. Personifikacje zła w literaturze. Porównaj sposoby ukazania i funkcje jakie pełnią w wybranych utworach literackich różnych epok.
2. Trudne doświadczenie utraty ziemi rodzinnej. Przedstaw problem odwołując się do wybranych utworów literackich.
3. Mit arkadyjski i jego funkcjonowanie w literaturze polskiej. Omów w oparciu o wybrane utwory.
4. Obraz Rosji w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
5. Różne sposoby wykorzystania motywu powstań narodowych. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
6. Dekalog współczesnego człowieka. Omów w oparciu o wybrane utwory Zbigniewa Herberta.
7. Obraz Polaka w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i funkcje przywołanych kreacji.
8. Prawda historyczna a literackie interpretacje historii. Scharakteryzuj problem w oparciu wybrane teksty literackie.
9. Utwory literackie kształtujące system wartości. Przywołaj i omów te, które twoim zdaniem są szczególnie znaczące
10. Historia jako czynnik determinujący ludzki los. Omów problem odwołując się do wybranych przykładów literackich.
11. Kształt relacji polsko – żydowskich w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach literackich odnosząc się do uwarunkowań pozaliterackich.
12. Od Safony do Szymborskiej. Zaprezentuj problematykę utworów wybranych przez siebie 3 poetek.
13. Archetyp uczuć rodzicielskich w literaturze różnych epok. Omów odwołując się do wybranych przykładów.
14. Problematyka moralna w wybranych utworach T. Różewicza i Cz. Miłosza. Przedstaw na wybranych przykładach.
15. Porównaj poetykę dwóch wybranych ugrupowań literackich XX-lecia międzywojennego.
16. Porównaj różne wizerunki ojców w literaturze, analizując utwory z różnych epok.
17. Konflikt pokoleń zapisany w literaturze różnych epok. Omów zagadnienie na wybranych przykładach i dokonaj jego oceny.
18. Doświadczenie bezsensu i absurdałności istnienia w literaturze XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach analizując przyczyny omawianych zjawisk.
19. Artysta jako nietypowy bohater literacki. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
20. Różne sposoby wykorzystania motywu wesela w tekście literackim. Przedstaw na wybranych przykładach.
21. Naturalistyczna koncepcja człowieka zawarta w utworach II połowy XIX wieku. Omów na wybranych przykładach.
22. Różne modele patriotyzmu. Omów na przykładzie wybranych utworów.

23. Walka człowieka ze złem. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
24. Brzydota jako kategoria estetyczna. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych utworów.
25. Motyw nieśmiertelności poety i poezji w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów od starożytności do romantyzmu.
26. Pamiętnik i dziennik jako źródło wiedzy o człowieku i świecie przedstawionym. Zanalizuj problem odwołując się do wybranych utworów.
27. Tytani pracy. Przedstaw losy wybranych bohaterów literackich od pozytywizmu do XX-lecia międzywojennego.
28. Impresjonizm w poezji i prozie Młodej Polski. Przedstaw na wybranych przykładach.
29. Motyw polskiego emigranta w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
30. List jako forma komunikacji międzyludzkiej i forma literacka. Omów zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok.
31. Ballada romantyczna jako źródło inspiracji dla poetów polskich XX wieku. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów.
32. „Od geniuszu do szaleństwa jest tylko jeden krok”. Rozważ słowa Salvadora Dalego w odniesieniu do bohaterów literackich i biografii wybranych artystów.
33. Koncepcja <i>theatrum mundi</i> . Omów motyw na wybranych przykładach literackich z różnych epok.
34. Ewolucja dramatu. Przedstaw na wybranych przykładach z różnych epok.
35. Motyw testamentu poetyckiego i jego funkcjonowanie w literaturze. Zaprezentuj na wybranych przykładach.
36. Paraboliczność jako sposób prezentacji świata w literaturze XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
37. Od Homera do Gombrowicza, czyli o ewolucji powieści. Omów na dowolnie wybranych przykładach.
38. Współczesna proza kobieca (np. Gretkowska, Terakowska, Grochola, Szwaja...). Przedstaw na 3 wybranych przykładach.
39. Wpływ egzystencjalizmu na literaturę powojenną. Przedstaw na wybranych przykładach.
40. Różne oblicza sarmatyzmu w literaturze polskiej. Rozważ problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
41. „Być” i „mieć” to nazwy postaw. Porównaj owe postawy na wybranych przykładach literackich, określając konsekwencje ich przyjęcia dla człowieka.
42. Mistrzowie powieści sensacyjnej. Przedstaw na wybranych przykładach.
43. Kamienica jako przestrzeń życia człowieka. Rozważ problem na wybranych przykładach literackich.
44. Literackie wizje rewolucji oraz ich funkcje. Omów zagadnienie, odwołując się do trzech wybranych przykładów.
45. Motywy franciszkańskie w literaturze polskiej. Przedstaw je i omów ich funkcje.
46. Motywy katastroficzne w literaturze XX wieku. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
47. Folklor jako inspiracja pisarzy w różnych epokach. Omów zagadnienie na trzech wybranych przykładach.

48.Literatura faktu. Zanalizuj i zinterpretuj to zjawisko kulturowe XX wieku, odwołując się do wybranych przykładów.
49.Omów różnorodne ujęcia motywu utopii w wybranych utworach literackich.
50.Bohaterowie w habitach. Przedstaw różne sposoby ich kreowania w wybranych utworach literackich.
51.Kreacje bohaterów żydowskich w utworach pisarzy polskich różnych epok. Omów na kilku wybranych przykładach.
52.Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Omów na wybranych przykładach.
53.Wpływ utworów W. Szekspira na polski dramat romantyczny. Prezentując zagadnienie, odwołaj się do konkretnych utworów.
54.Ludzkość wobec problemu tolerancji. Omów temat, wykorzystując znane Ci utwory literackie z dowolnych epok.
55.Motyw piekła i jego funkcje w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
56.Krytyka filistra w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach
57.Polskie tradycje świąteczne w literaturze. Zwróć uwagę przede wszystkim na kulturę stołu i tradycję biesiadowania, prezentując zagadnienie na przykładzie wybranych utworów.
58.Literatura w służbie ideologii. Przedstaw zjawisko na przykładzie wybranego autora lub autorów.
59.Zaprezentuj różnorodne przedstawienia okresu okupacji hitlerowskiej w literaturze polskiej.
60.Mit <i>poetów przeklętych</i> . Omów problem, odwołując się do życia i twórczości wybranego poety (lub wybranych poetów).
61.Motywy tyrtejskie w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
62.Człowiek – marionetka w rękach losu. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
63.Władza – powołanie, zaszczyt, namiętność.. Do jakich refleksji na ten temat skłania Cię lektura wybranych dzieł literackich?
64.Życie bohatera literackiego jako problem wyboru i godzenia się z jego konsekwencjami. Przedstaw na wybranych przykładach.
65.Męczennicy, karierowicze, kanalie... Zaprezentuj różne postawy ludzkie w wybranych utworach literackich XIX i XX w.
66.Od Rolanda do Kolumbów... W jakim stopniu ideał rycerza wpłynął na kreacje bohaterów walczących o wolność?
67.Literackie portrety „ludzi ze skazą” przedmiotem refleksji na temat ułomności natury ludzkiej. Rozważ na wybranych przykładach.
68.Zachwyty, irytacja, znudzenie... Przedstaw i uzasadnij Twój stosunek do wybranych lektur szkolnych.
69.Rola postaci nadprzyrodzonych w literaturze. Rozważ problem, odwołując się do tekstów z dwóch wybranych epok.
70.Bunt prometejski a bunt lucyferyczny w ujęciach literackich. Omów problem w oparciu o wybrane utwory romantyczne i młodopolskie.
71.Groteska jako sposób na wyrażanie tragiczności świata. Zaprezentuj na wybranych przykładach.

72. Powroty do lat dzieciństwa. Omów zagadnienie, analizując funkcję tego motywu w wybranych utworach.
73. Monolog jako sposób kreacji bohatera dramatu. Omów na wybranych przykładach.
74. Wpływ wojny na psychikę człowieka. Przedstaw na wybranych przykładach.
75. Bohaterowie działający poza prawem. Przedstaw na wybranych przykładach.
76. Portret tyrana w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach z różnych epok.
77. Wizerunki zdrajców w literaturze. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
78. Literatura o uzależnieniach człowieka. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory z różnych epok.
79. Motyw listu w literaturze różnych epok. Omów, analizując wybrane przykłady literackie.
80. Obraz powstania warszawskiego dziś. Omów zagadnienie na wybranych utworach, napisanych po 1970 roku.
81. Przedstaw i porównaj różne koncepcje szczęścia zaprezentowane w literaturze, analizując wybrane utwory.
82. Kult pieniądza – jak literatura przedstawia człowieka hołdującego wartościom materialnym? Przedstaw zagadnienie, odwołując się do przykładów z różnych epok.
83. „I śmiech niekiedy może być nauką...” – przedstaw na wybranych przykładach rolę utworu satyrycznego w kreowaniu pozytywnego wzorca osobowego.
84. Literackie wizje młodości, jej doświadczeń i dążeń. Opracuj temat na wybranych przykładach.
85. Świat kobiet i świat mężczyzn, wzajemne relacje, oczekiwania, role. Dokonaj analizy i interpretacji tego problemu w wybranych utworach literackich.
86. To się czyta dziś – modni pisarze, modne książki. Omów na przykładzie współczesnych twórców przyczyny popularności niektórych autorów i ich książek.
87. Określ różne funkcje motywu drzewa, odwołując się do wybranych przykładów z dzieł literackich.
88. „Powieść to zwierciadło przechadzające się po gościńcu” (Stendhal). Udowodnij twierdzenie pisarza odwołując się do literatury epoki pozytywizmu.
89. Wpływ zbrodni na psychikę bohaterów literackich. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
90. Motyw matki w literaturze. Przedstaw i porównaj na podstawie wybranych przykładów literackich.
91. Obraz przyrody w literaturze. Przedstaw sposoby kreowania przyrody w wybranych utworach.
92. Obraz wsi polskiej na podstawie wybranych tekstów literackich różnych epok. Porównanie sposobów jej portretowania.
93. Moralistyka oświeceniowych bajek i satyr. Określ jej charakter, analizując wybrane utwory.
94. Rodzice i dzieci w literaturze różnych epok. Zaprezentuj sposoby ich kreacji.
95. Miłość szczęśliwa i spełniona w literaturze różnych epok. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
96. Polskie obrzędy, obyczaje, tradycje. Omów temat na przykładzie wybranych utworów literackich.
97. Literackie kreacje wielkich kochanków od antyku do współczesności. Zaprezentuj temat w oparciu o wybrane utwory.

98. Od anioła do demona – odwołując się do wybranych tekstów różnych epok, zaprezentuj różnorodne portrety kobiet w literaturze.
99. Motyw snu i jego funkcje w literaturze różnych epok. Omów temat na wybranych przykładach.
100. Podróż jako doświadczenie egzystencjalne. Rozwiń temat w oparciu o wybrane przykłady literackie z różnych epok.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

101. Różnorodność wizerunków kobiet w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach
102. Obrazy żywiołów ich funkcje w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
103. Literackie i malarskie obrazy bitew. Przedstaw sposoby kreacji i określ rolę motywu w wybranych utworach i obrazach.
104. Obrzędy ludowe jako źródło różnorodnej inspiracji artystycznej. Omów na wybranych przykładach z literatury i sztuki.
105. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów jego funkcje odwołując się do przykładów.
106. Alegoria jako środek artystycznego wyrazu. Scharakteryzuj i oceń zasadność stosowania na przykładach z literatury i malarstwa.
107. Motyw polskiego dworu w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach różne sposoby jego wykorzystania.
108. Sposoby kreowania pejzażu w literaturze i malarstwie wybranej epoki. Omów na wybranych przykładach.
109. Zwierzę jako temat w dziełach malarskich oraz bohater utworów literackich. Przedstaw różne sposoby ujęcia tego tematu.
110. Fascynacja górami w literaturze i sztuce romantyzmu i Młodej Polski.
111. Obraz polskiego inteligenta kreowany przez literaturę i film. Przedstaw na wybranych przykładach.
112. Personifikacje zła w literaturze i sztuce i ich artystyczna wartość. Omów na wybranych przykładach.
113. Dzieło literackie a jego adaptacje filmowe. Przedstaw zagadnienie na 2 – 3 wybranych przykładach.
114. Mariaż poezji i muzyki. Zinterpretuj zagadnienie na podstawie twórczości wybranego artysty (np. A. Osiecka, J. Karczmarski, W. Wysoki, J. Przybora lub inni)
115. Splatanie się motywów Erosa i Tanatosa w wybranych utworach literackich oraz dziełach sztuki. Przedstaw w oparciu o wybrane dzieła literackie i plastyczne.
116. Portrety władców polskich w literaturze i sztuce. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
117. Różne portrety błaznów w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
118. Obraz świata Orientu w literaturze i malarstwie romantycznym. Omów na wybranych przykładach.
119. Odwołując się do wybranych przykładów przedstaw tendencje socrealistyczne w literaturze i sztuce.

120. Literackie i filmowe wizje Litwy – Ojczyzny. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
121. Artystyczne interpretacje motywu „vanitas” w literaturze i sztukach plastycznych. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł z różnych epok.
122. Pejzaż romantyczny w literaturze i malarstwie. Porównaj sposoby przedstawienia, odwołując się do wybranych tekstów literackich i obrazów.
123. Obraz pielgrzyma i tułacza w literaturze i sztuce XIX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
124. Różnorodne ujęcia motywu prowincji i małej ojczyzny w literaturze i kinematografii współczesnej. Omów problem odwołując się do wybranych przykładów.
125. Motyw nocy w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
126. Muzyka i poezja w twórczości Jacka Kaczmarskiego jako obraz oczekiwań i przemian społecznych w Polsce. Omów zagadnienie na wybranych przykładach
127. Zbrodnie sowieckie w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
128. Symbolika stroju. Omów na wybranych przykładach z literatury i malarstwa.
129. Karykatura jako jeden ze sposobów prezentacji człowieka w literaturze oraz innych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
130. Motyw maryjny w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Dokonaj analizy jego prezentowania i funkcji na wybranych przykładach z różnych epok.
131. Ekspresjonizm w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach
132. Motyw lekarza w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
133. Fascynacja egzotyką w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
134. Motyw lotu w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
135. Motywy baśniowe w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
136. Motywy apokaliptyczne w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
137. Zainteresowanie przedmiotami codziennego użytku (np. zegar, stół, garderoba itp.) w sztuce. Omów na wybranych przykładach dzieł z literatury i innych dziedzin sztuki.
138. Symbolika kolorów w sztuce. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady dzieł z literatury i innych dziedzin sztuki.
139. Holokaust w literaturze i filmie. Przedstaw temat posługując się odpowiednimi przykładami.
140. Motyw kwiatów w literaturze i sztuce. Omów ich funkcje, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
141. Różne obrazy szkoły w literaturze i filmie. Omów temat na wybranych przykładach.
142. Odwołując się do wybranych dzieł, porównaj sposoby przedstawiania impresjonistycznego pejzażu w literaturze i malarstwie na przełomie XIX i XX wieku.
143. Motyw wesela w literaturze i sztuce polskiej. Na wybranych przykładach omów różne jego obrazy i funkcje.
144. Motyw zdrady w literaturze i sztuce filmowej. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
145. Narkomania jako temat literacki i filmowy. Zaprezentuj zagadnienie i różne formy jego ujęcia.

Język

146. Przedstaw genealogię nazwisk uczniów Twojej szkoły.
147. Język komiksów i jego rola w kreowaniu obrazu świata przedstawionego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
148. Komizm słowa i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
149. Różne sposoby indywidualizacji języka poetyckiego. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
150. Językowe środki wyrażania emocji. Scharakteryzuj na wybranych przykładach literackich lub zgromadzonym przez siebie materiale.
151. Twórcze wykorzystania stylów funkcjonalnych (np. urzędowego, potocznego) w poezji XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
152. Analizując tekst przemówień politycznych z okresu stalinowskiego przedstaw cechy języka ówczesnej propagandy politycznej.
153. Środki poetyckiego obrazowania w prozie XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
154. Język propagandy politycznej. Dokonaj analizy i przedstaw najważniejsze jego cechy posługując się tekstami współczesnych przemówień sejmowych.
155. Funkcje języka potocznego w literaturze współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
156. Cechy stylu urzędowego. Omów w oparciu wybrane dokumenty szkolne (np. statut, regulaminy, systemy oceniania).
157. Indywidualizacja języka literackiego. Przedstaw typowe cechy zjawiska na przykładzie twórczości wybranego autora.
158. Dokonaj analizy przykładów celowego naruszania normy językowej w wybranych utworach literatury polskiej XX wieku. Oceń zasadność prezentowanych odstępstw.
159. Stylizacje językowe w literaturze (ich środki, funkcje). Omów na wybranych przykładach.
160. Zbadaj wpływ rusycyzmów na język polski i oceń ich zasadność.
161. Gwara uczniowska w Twojej szkole. Zbadaj i oceń ją jako zjawisko językowe.
162. Oceń rolę środków masowego przekazu jako autorytetu językowej poprawności. Przedstaw swoją opinię na podstawie zebranego materiału.
163. Rola synonimów w procesie bogacenia słownictwa. Omów zjawisko na podstawie zebranego materiału.
164. Wpływ potocznego języka mówionego na język pisany. Omów zjawisko odwołując się do pojęcia normy językowej.
165. Język jako zwierciadło epoki. Przedstaw zagadnienie na wybranym przykładzie.
166. Język i styl wyznań miłosnych. Przedstaw temat odwołując się do tekstów epistolarnych dwóch wybranych epok
167. Analiza językowa i kulturowa przysłów polskich. Przedstaw na wybranych przykładach.
168. Współczesny język negocjacji a tradycja retoryki. Porównaj obszary tematyczne i sposoby osiągnięcia zamierzonych celów
169. Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich. Uwzględnij cechy ujawniające ich przynależność środowiskową i charakter.

170. Wyjaśnij pojęcie <i>język ezopowy</i> i omów jego funkcje na przykładzie utworów z XIX i XX wieku.
171. Język jako narzędzie sposobu wyrażania uczuć w listach twojego pokolenia i pokolenia romantyków. Omów na wybranych przykładach.
172. Współczesna polszczyzna jako zwierciadło kultury przodków. Rozważ problem w oparciu o zgromadzony materiał językowy.
173. Sztuka przekonywania a manipulacja językowa – porównaj sposoby wykorzystania środków językowych we współczesnych polskich tekstach propagandowych.
174. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
175. Etykieta językowa różnych czasów i środowisk. Zanalizuj wybrane przykłady literackie.
176. Omów najnowsze zapożyczenia we współczesnej polszczyźnie. Oceń ich zasadność, odwołując się do przykładów.
177. Funkcje archaizacji języka. Omów zjawisko na wybranych przykładach literackich z różnych epok.
178. Funkcja magiczna języka i jej przejawy w różnego typu wypowiedziach. Omów problem na wybranych przykładach.
179. Neologizmy i ich funkcje. Omów zjawisko odwołując się do wybranych utworów literackich.
180. Teksty piosenek młodzieżowych jako próba opisania rzeczywistości. Omów na podstawie wybranych przykładów.
181. Język bohatera jako element charakterystyki postaci. Omów na podstawie wybranych przykładów.
182. Język uczniowski jako odmiana gwary środowiskowej. Zaprezentuj temat na materiale zebranym w szkole.
183. Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
184. Listy kochanków. Zbadaj język miłości w przykładach tekstów z wybranych epok literackich.
185. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.

Opracowany przez zespół
nauczycielek języka polskiego
ZSP nr 3